

עת"א 54679/01/14 - יאסר זלבאני נגד מדינת ישראל, משטרת ישראל/ שירות בתי הסוהר, הממונה על עבודות שירות - מפקדת גוש דרום

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים
לפני כבוד השופט אהרן פרקש, סגן נשיא
עת"א 54679-01-14
זלבאני נ' מדינת ישראל ואח'

יאסר זלבאני
ע"י ב"כ עו"ד רמי עותמאן

נגד

1. מדינת ישראל
2. משטרת ישראל/ שירות בתי הסוהר
3. הממונה על עבודות שירות - מפקדת גוש דרום
ע"י פרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)

החלטה

עתירתו של העותר לביטול החלטת הממונה על עבודות השירות בשירות בתי הסוהר (להלן: "הממונה"), מיום 28.8.2013, אשר הורה על הפסקה מנהלית של עבודת המבקש כעובד שירות והורה על נשיאת יתרת העונש במאסר.

רקע עובדתי:

מעיון בעתירה וצירופותיה ותשובת המשיבים והנספחים לה מצטיירת התמונה הבאה:

1. במסגרת ת"פ (שלום ירושלים) 36814-06-10 הורשע העותר בביצוע עבירות של תקיפת שוטר, העלבת עובד ציבור ואיומים. העותר נדון ל - 40 ימי מאסר שירוצו בעבודות שירות.

2. על פי גזר הדין מיום 6.12.12 היה על העותר להתייצב לריצוי עונשו בבית החולים "ביקור חולים" ביום 3.2.2013. עוד נאמר בגזר הדין, כי "מובהר בזאת שריצוי העונש במועד זה מותנה בקבלת אישור בית המשפט שהורה על מעצר בית לנאשם בהקשרים אחרים... ולמען הסר ספק, אם לא יתאפשר ריצוי של עונש זה בדרך של עבודות שירות, במועד שנקבע לעיל, או על פי החלטה משלימה שתניתן בהמשך, ירוצה העונש ממועד זה במאסר בפועל ממש".

3. העותק לא התייצב לריצוי עונשו במועד האמור, על פי הנטען, עקב מעצר בית מלא בו היה נתון באותה עת, ולא התייצב לריצוי עונשו בבית הכלא, על אף החלטתו המפורשת של בית המשפט בגזר הדין. העותר זומן לשימוע לפני הממונה ליום 22.4.13 אך לא התייצב. מכיוון שלא נתקבל אישור מהדואר, זומן שוב לשימוע ליום 17.6.13 (נספח ב' לתשובת המשיבים).

במועד זה התייצב העותר לשימוע ומסר כי מיום 29.4.13 אינו נמצא עוד בתנאי מעצר בית מלא, וכי לא התייצב לביצוע עבודות השירות מכיוון שאשתו היתה בשמירת היריון. עורך השימוע קבע, כי אם אכן שוחרר העותר מתנאי מעצר בית עליו להתייצב לתחילת ריצוי עונשו ביום 19.6.13, ואם העותר נמצא עדיין בתנאי מעצר בית מלא, יש לבצע הפסקה מנהלית של עבודות השירות.

4. העותר לא התייצב לריצוי העונש גם לא במועד הנוסף שנקבע - 19.6.13.

5. העותר זומן לשימוע נוסף ליום 12.8.13 באמצעות משלוח הזמנה בדואר רשום למענו (נספח ד' לתשובת המשיבים). העותר לא התייצב לשימוע זה ועל כן החליט הממונה ביום 28.8.13 על הפסקה מנהלית של עבודות השירות וריצוי יתרת העונש במאסר ממש.

6. על כך העתירה שלפניי.

7. יצוין, כי ביום 27.1.14 נעצר העותר ובו ביום הוגשה עתירתו זו. בדיון מיום 28.1.14, הוריתי על שחרורו של המשיב עד למתן החלטה בעתירתו, וזאת על מנת לאפשר למשיבים להגיש תשובה מלאה ומקיפה לעתירה. תשובה זו הוגשה ביום 5.2.14 התקיים דיון בעתירה ונשמעו טענות ב"כ הצדדים.

עיקרי טענות הצדדים

8. לטענת העותר, עמל העותר קשות על פתיחת חלון ממעצר הבית המלא בו היה נתון "אך ורק במטרה לסיים את עונש עבודות השירות", ואף שלח את החלטת בית המשפט לממונה, אולם לעותר לא נמסרה החלטת הממונה על תחילת ריצוי העונש בעבודות שירות, לא טלפונית ולא בכתב.

עוד נטען, כי העותר לא קיבל את הזמנת הממונה להתייצב לשימוע ביום 12.8.13 ולא ידע על החלטת הממונה על הפסקת עבודות השירות.

על פי הנטען על ידי העותר, נפלו פגמים חמורים בהחלטת הממונה, בכך שלא ניתנה לו הזדמנות לטעון טענותיו בפניו. עוד נטען לחוסר סבירות של החלטת הממונה, כן נטען לפגיעה בזכויותיו לאור הוראות חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

9. המשיבים דוחים את טענות העותר ומבקשים לקיים את החלטת הממונה. נטען, כי למעשה תוקף העותר את גזר דינו של בית המשפט השלום, שקבע כי על העותר היה להתייצב לריצוי עונשו ביום 3.2.13, ואם לא יתאפשר ריצוי העונש בעבודות שירות, כי אז יישא את עונשו במאסר ממש.

עוד נטען, כי העותר מימש את זכות השימוע ביום 17.6.13 ולא התייצב לריצוי העונש, במועד שנקבע, אלא הסתפק במשלוח החלטת בית משפט השלום מיום 29.4.13 שאישר לעותר חלון יציאה (להחלטה זו נשוב בהמשך).

כן נטען, כי לעותר נשלחה הזמנה בדואר רשום לשימוע נוסף ביום 12.8.13, אולם העותר נמנע לאסוף הזמנה זו, ויש לזקוף זאת לחובתו, ועל כן יש לדחות עתירתו.

דין והכרעה

10. סעיף 51 ט' לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (להלן: "חוק העונשין") דן בנושא של הפסקה מנהלית של עבודות שירות, וזה לשונו:

"51ט. (א) נציב בתי הסוהר או קצין בדרגת גונדר שהוסמך לכך על ידו, רשאי, לאחר שנתן לעובד השירות הזדמנות לטעון את טענותיו לפניו או לפני סוהר בכיר כהגדרתו בפקודת בתי הסוהר, שהוסמך לכך על ידי הנציב, להחליט כי עבודתו של עובד השירות לא תחל או תופסק וכי הוא יישא את עונשו או את יתרת עונשו בבית סוהר, לפי העניין, אם ראה כי מתקיים בעובד השירות אחד מאלה לפי העניין:

(1) הוא לא התייצב לתחילת ריצוי עבודת השירות או נעדר מהעבודה ללא אישור

הממונה, רכז עבודת השירות, המפקח או רופא;

(2) הוא אינו מבצע כראוי את המשימות שהוטלו עליו או שהתנהגותו בעבודה אינה מניחה את הדעת;

(3) הוא הפר תנאי מתנאי עבודת השירות שקבע בית המשפט לפי סעיף 51ב(ג);

(4) הוא לא ציית להוראה של הממונה, של רכז עבודת השירות או של

המפקח או לא קיים חובה המוטלת עליו לפי סימן זה;

(5) הוא נתון במעצר או משוחרר בערובה בתנאים שאינם מאפשרים את התייצבותו להמשך ביצוע עבודת השירות;

(6) הוא הסתיר פרט או מסר פרט כוזב שהם מהותיים לצורך קביעת התאמתו לעבודת השירות או השמתו בה.

(א1) שימוע לפי סעיף קטן (א) ייערך בעל פה ויתועד בכתב; הוזמן עובד השירות לשימוע כאמור ימשיך עובד השירות בעבודתו עד למתן החלטה בעניינו כאמור בסעיף קטן (א), אלא אם כן הורה הממונה אחרת; הורה הממונה אחרת, לא תבוא התקופה שמיום הזמנתו של עובד השירות לשימוע ועד להחלטה בעניינו במניין ימי עבודת השירות, אלא אם כן הורה בית המשפט אחרת.

(ב) (1) הודעה על החלטה כאמור בסעיף קטן (א), תימסר, בלא שיהוי, לעובד

השירות במקום עבודת השירות או במשרדי הממונה, ואם העובדה לא החל

בביצוע עבודת השירות או נעדר ממקום עבודתו, תישלח לו ההודעה בדואר רשום

לכתובת המגורים שהודיע עליה לממונה לפי סעיף 51ח(ב); נשלחה הודעה

בדואר רשום לפי פסקה זו, יראו אותה כאילו נמסרה לידי עובד השירות בתוך 14

ימים מיום משלוח ההודעה, אלא אם כן הוכיח העובד כי לא קיבל את ההודעה

מסיבות שאינן תלויות בו;

(2) החל עובד השירות בביצוע עבודת השירות והתקבלה החלטה כאמור בסעיף קטן (א), תופסק עבודתו למחרת היום שבו נמסרה לו ההודעה".

11. זכות השימוע היא זכות בסיסית והכלל הוא שרשות מינהלית לא תפגע באדם, אלא אם ניתנה לו הזדמנות נאותה להשמיע את טיעוניו לפניו (בג"צ 3379/03 מוסטקי נ' פרקליטות המדינה, פ"ד נח(3) 865 (2004) והאסמכתאות שם).

כן נפסק, כי ככלל, בית המשפט אינו שם עצמו במקום הגורם המוסמך להחליט על ההצדקה שבהפסקת עבודות השירות. תפקידו של בית המשפט בעניין זה מוגבל לבחינת סבירות החלטת הממונה (רע"ב 4973/10 אוחיון נ' מדינת ישראל (1.11.2010), כב' השופט א' א' לוי); רע"ב 3275/08 גליקסמן נ' שירות בתי הסוהר (10.4.2008), כב' השופט ח' מלצר והאסמכתאות שם). נפסק גם, כי "התייצבות לעבודות שירות אינה עניין שבשיקול דעת אלא עונש שנגזר על אדם אשר יצא חייב בדינו" (רע"ב 6029/06 סרי נ' נציב שירות בתי הסוהר (25.7.08) כב' השופטת (כתוארה אז) מ' נאור).

12. לאחר שנתתי דעתי לטענות הצדדים ועיינתי במסמכים שהוגשו, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הבקשה להידחות.

כאמור, בית משפט השלום קבע מועד לתחילת ריצוי עונשו של העותר בעבודות שירות ליום 3.2.13. בית המשפט הדגיש, בהיותו מודע לכך שהעותר נמצא במעצר בית מלא על פי החלטה בתיק אחר, כי אם לא יתאפשר ריצוי העונש בעבודות שירות עליו להתייצב לריצוי העונש במאסר בפועל ממש. משלא החל העותר לרצות את עבודות השירות במועד שקבע בית המשפט היה עליו להתייצב לריצוי העונש בכלא. העותר לא התייצב לביצוע עבודות השירות ואף לא לריצוי העונש בכלא. העותר זומן לשימוע ליום 22.4.13. (במאמר מוסגר יש להביע פליאה מדוע זומן לשימוע זה, כאשר בית המשפט עצמו קבע כי אם העותר לא יתייצב לביצוע עבודות שירות, יהיה עליו לרצות את עונשו בכלא). משזומן לשימוע ביום 22.4.13 ולא התייצב, נקבע מועד חדש לשימוע ליום 17.6.13. במועד זה נשמעו טענותיו של העותר, שמסר כי הוא שוחרר ממעצר בית. כעולה מעיון בהחלטת בית משפט השלום מיום 29.4.13, בתיק בגדרו היה נתון העותר במעצר בית מלא, הגיש העותר בקשה לאפשר לו "חלון יציאה" ממעצר הבית בו היה נתון באותה עת. בקשתו של העותר הייתה לצאת לעבודה במסעדה, בקשה שנענתה על ידי בית המשפט (נספח ג' לתשובת המשיבים). יש להדגיש, כי בניגוד לטענתו של העותר בעתירתו זו כי עמל קשות לפתיחת חלון לצורך ביצוע עבודות השירות, לא הוגש כל מסמך לתמיכה בטענה זו. איפכא. כאמור, בקשתו לבית משפט השלום הייתה להתיר לו לצאת לעבודה במסעדה עקב הצורך שלו לפרנס את משפחתו. ודוק. באותה בקשה ובדיון שהתקיים בה לא מסר העותר (או בא כוחו) מאומה על כך כי נגזר עליו לרצות מאסר בעבודות שירות. אין בידי לקבל טענת ב"כ העותר, כי באותו תיק היה העותר מיוצג על ידי עו"ד אחר, והוא עצמו, שייצג את העותר בבקשה להתיר לו את היציאה לעבודה, לא היה מודע לעונש של עבודות השירות שנגזרו על העותר. לדעתי, החובה הייתה מוטלת על העותר לדאוג כי יציאתו, אם תתאפשר, תהיה לביצוע עבודות השירות (אם כי למעשה, היה עליו לרצות מאסר ממש משלא התייצב לעבודות השירות ביום 3.2.13 על פי גזר הדין).

מכל מקום, ביום 17.6.13, לאחר שמיעת טענותיו של העותר, ולאחר שהעותר מסר כי אינו נתון במעצר בית

מלא, נקבע בהחלטת הממונה, כי על העותר להתייבב לריצוי עונשו ביום 19.6.13, היינו, יומיים לאחר מועד השימוע. העותר אף חתם על הפרוטוקול האמור (נספח ב' לתשובת המשיבים). לפיכך, לא יכולה להישמע טענה כי לא ידע על ההחלטה כי עליו להתייבב לתחילת ריצוי עונשו בעבודות שירות במועד זה.

13. כאמור, העותר לא התייבב גם לא במועד זה. הממונה זימן את העותר לשימוע נוסף ביום 12.8.13. ההזמנה נשלחה בדואר רשום. העותר לא פנה לסניף הדואר לקבל את ההזמנה. כמסתבר, העותר זומן פעמיים לסניף הדואר לקבל את דבר הדואר ולא נענה לכך (ראו הנספח האחרון לתשובת המשיבים).

אי איסוף ההזמנה על ידי העותר פועל לרעתו, שכן על פי סעיף 51ט(ב)(1) לחוק העונשין, אם נשלחה ההודעה בדואר רשום לכתובת המגורים שעליה הודיע העותר לממונה, כפי שנעשה במקרה דנן, **"יראו אותה כאילו נמסרה לידי עובד השירות בתוך 14 ימים מיום תשלום ההודעה"**.

14. אוסיף, כי אין מקום לקבל טענת העותר, כי משהגיש הממונה לבית משפט השלום ביום 3.7.13 בקשה לשחרר את העותר ממעצר הבית לצורך השימוע ביום 12.8.13 ובית המשפט לא נתן החלטה בבקשה זו לא ידע העותר על מועד השימוע, והמתין לקבלת החלטה. שכן, כאמור, על פי סעיף 51ט(ב)(1) הנזכר, רואים את ההודעה כנמסרה לעותר. לא היה מקום כלל שהעותר ימתין לפניית הממונה לבית משפט השלום להתיר לו לצאת ממעצר הבית לשימוע או לריצוי עונש המאסר בפועל. הנטל לכך היה מוטל על העותר.

גם לא מצאתי לקבל את טענת ב"כ העותר, כי אם הנאשם אינו מקבל את ההזמנה לשימוע על הממונה לשלוח הזמנה לב"כ הנאשם. על פי סעיף 51ט לחוק על הממונה להזמין את עובד השירות ישירות על פי המען שמסר ולא באמצעות בא כוחו. זאת ועוד. ישנם מקרים לא מעטים בהם הסניגור מסיים את ייצוגו של הנאשם בהליך בבית המשפט ואינו ממשיך לייצגו לאחר מכן, ואין עליו כל חובה לקבל את ההזמנות עבור הנאשם. יש ולעיתים, הנאשם מנתק כל קשר עם הסניגור ואין חובה על הסניגור לאתר את הנאשם לצורך העברת ההזמנה מהממונה לנאשם. האינטרס הוא של הנאשם לרצות את העונש שהוטל עליו בעבודות שירות, ומעליו מתנופפת "החרב המתהפכת" למאסר ממש אם לא יתייבב לריצוי עונשו בעבודות שירות.

15. דומה, כי לאחר כל ההזדמנויות שנתן הממונה לעותר, שעה שהעותר עצמו לא עשה ניסיון מינימאלי לבצע את עבודות השירות, יפים הדברים הבאים שנאמרו לא אחת - **"עבודות שירות אינן ניתנות בידי נאשם אלא כפריבילגיה, בתור חלופה מקלה לעונש מאסר בפועל. מקום שנאשם אינו מבצע את עבודות השירות כראוי, ומראה במעשיו כי אינו מקבל על עצמו את עול האחריות הנלוות לחלופת מאסר זו, לא נותרה ברירה אלא לבטל חלופה עונשית זו, ולחייבו לרצות את יתרת עונשו במאסר ממש"** (רע"ב 8648/04 הרץ נ' נציב שירות בתי הסוהר (23.9.04); רע"ב 1871/05 נתאנה נ' הממונה הארצי על עבודות שירות (20.3.05); רע"ב 1885/05 עזאם נ' מדינת ישראל (24.4.05)).

16. משלא התייצב העותר ניתנה ההחלטה המנהלית בדבר אי התחלת עבודות השירות על ידי העותר וריצוי העונש בבית הסוהר.

17. הנה כי כן, ניתנו לעותר מספר הזדמנויות לבצע את העונש שנגזר אליו בעבודות שירות, והעותר הוא זה שבחר להתעלם מכך ומההזמנות שנשלחו אליו וכן מההוראה שניתנה לו ביום 17.6.2013.

במצב דברים זה, סבורני, כי הממונה פעל כדין ובסבירות ואין לעותר כל עילה לבטל את ההחלטה.

18. העותר יתייצב לריצוי עונשו בימ"ר ניצן ברמלה, כשברשותו תעודת זהות, ביום 6.4.14 עד לשעה 10:00.

על העותר לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שב"ס, טלפונים: 08-9787336, 08-9787377.

המזכירות תשלח העתקים לבאי כוח הצדדים.

ניתנה היום, ג' אדר ב תשע"ד, 05 מרץ 2014, במעמד ב"כ הצדדים והעותר.

אהרון פרקש, שופט